

מערך אשכול

החוג ללימודים רב תחומיים, המסלול החד חוגי

סוגיות בסוציולוגיה: אדם, חברה, תרבות

212.8760

סמסטר א' תשע"ה

שם החוג: החוג ללימודים רב תחומיים

שם המרצה: ד"ר תחיה עשת

שעת קבלה: יום א' בין השעות 14:00-15:00

חדר: חדר 308/1, קומה 3, מגדל אשכול

טלפון: 04-8240507

דואר אלקטרוני: teshet@univ.haifa.ac.il

היקף שעות: ארבע שעות סמסטריאליות: יום ג' בין השעות 8:30-12:00. הקורס מקנה 4 נק' זכות.

מטרת הקורס: הקניית עקרונות החשיבה והניתוח הסוציולוגיים, בצד סקירת מושגי יסוד ותיאוריות, ויישומם בהקשר הישראלי.

תאור הקורס: הסטודנטים יתוודעו לחשיבה הסוציולוגית ולגישות תיאורטיות במגוון תחומים כגון: קבוצות וארגונים, משפחה, סטייה ריבוד וכוח.

דרישות הקורס: נוכחות בשיעורים, קריאה שוטפת של מאמרים והשתתפות פעילה. מטלת אמצע (20%)

מבחן סמסטר – במתכונת של מבחן אמריקאי ושאלות פתוחות (80%). המבחן כולל את כל הנלמד בהרצאות ואת חומר הקריאה.

מהלך הקורס:

נושא 1 – האני והאחר:

האדם כיצור חברתי; השפעת נוכחות אחרים על ההתנהגות, נטילת סיכונים וקבלת החלטות; לחץ קבוצתי וקונפורמיות.

נושא 2 - סטייה חברתית:

מנגנוני פיקוח חברתי, פוליטיקה של סטייה, דיון ביחסיותה של הסטייה והסברים תיאורטיים לתופעה (הגישה המבנית, התחברות דיפרנציאלית, תיוג ותיאוריית הפיקוח). דיון בארגון הטוטאלי ותפקידו בחיברות סוטים.

נושא 3 – קבוצות:

הקבוצה כמנוף להבנת ההתנהגות ולשינוי התנהגות היחיד, התנאים לקיומה של הקבוצה ומיון קבוצות.

נושא 4 – מנהיגות: גישות ביחס למנהיגות, סוגי מנהיגים ומנהיגות.

נושא 5- משפחה:

דיון במורכבות הגדרת משפחה ובואריאציות השונות, שינויים במבנה ותפקידי המשפחה והסיבות המרכזיות לעלייה בשיעורי הגירושין.

נושא 6 – ארגונים:

צמיחת ארגונים בחברה המודרנית, טיפולוגיות של ארגונים, הארגון הבירוקרטי – מאפיינים, השלכות ודיספונקציות.

נושא 7 – גלובליזציה:

מאפייני הגלובליזציה, תמורות והשלכות תרבותיות.

נושא 8 – ריבוד חברתי ומוביליות:

מהו ריבוד? גישות תיאורטיות, גמישותו של המבנה הריבודי וסוגי מוביליות חברתית, סוגיות ושסעים מרכזיים בחברה הישראלית.

רשימה ביבליוגרפית:

ספרי תשתית ומאמרי חובה:

- משונים ג'ון ג'. 1997 *סוציולוגיה*, ת"א: האוניברסיטה הפתוחה.
- שפירא יונתן ואורי בן אליעזר 1986 *יסודות הסוציולוגיה*, ת"א: עם עובד.
- ברגר, פיטר ל. 1970 *הזמנה לפגישה (עם הסוציולוגיה)*, ת"א: עם עובד.

- דלילה אמיר (1995) "אחראית", "מחויבת" ו"נבונה" כינון נשיות ישראלית בוועדות להפסקת הריון" *תיאוריה וביקורת* 7 247-254.
- סלייטר, ל. (2005) "שפויים במקומות לא שפויים" בתוך: *לפתוח את התיבה של סקינר*, ת"א: אריה ניר הוצאה לאור, עמ' 70-99.
- הכטר תרצה (2011) "'של מי השורה הזאת?' אנונימיות ומחויבות אישית ארוכת טווח בקבוצה ירטואלית", *מגמות כרך מח, מס' עמ' 1: 130-161*.
- הזה, רבקה ואורלי בנימין (2011) "'ואז הייתי צריכה ללכת לרבנות': מיפוי זהויות חילוניות ומגדריות במשפחות ישראליות בקוהביטציה". *סוציולוגיה ישראלית* כרך יב, מס' 2: עמ' 455-479.
- עירן-יונה, מיטל (2007) "אשת חיל והגבר החדש: שני מודלים של "משפחה אידיאלית" והשלכותיהם על הסדרים מגדריים במשפחות של נשים וגברים המשרתים בצה"ל". *סוציולוגיה ישראלית* ח (2) 209-239.
- רם, אורי (2005) "מקדונליזציה" בתוך *הגלובליזציה של ישראל מק'וורלד בתל אביב ג'האד בירושלים*, תל אביב, פטיש. עמ' 109-138.

- שנהב, יהודה (1995) "הביורוקרטיה: שכלולו של מנגנון הפיקוח הארגוני". בתוך: מכונת הארגון - חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול. ירושלים ותל-אביב: הוצאת שוקן עמ' 203-222.
- לוין, עליזה (2006) "גירושין בישראל: היבטים דמוגרפיים-חברתיים" סוציולוגיה ישראלית ח(1): 65-85.
- קונדה, גדעון (2000) מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק. תל אביב: חרגול. פרק 1: תרבות וארגון, עמ' 9-36.
- יעיש, מאיר (2004) "מעמדות בישראל". מגמות, מג (2), 267-286.
- קמפ אדיראנה ורבקה רייכמן (2000) "זרים" במדינה יהודית – הפוליטיקה החדשה של הגירת-עבודה בישראל", סוציולוגיה ישראלית, 79-103.
- צור, יובל ואביעד רז. (2008) "השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית". סוציולוגיה ישראלית, י'(1): 81-105.